

**60 DE ANI DE LA FĂURIREA
PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN**

ISTORIA PATRIEI ȘI A MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA ÎN CONCEPȚIA SECRETARULUI GENERAL AL PARTIDULUI ȘI ÎNSEMNĂTATEA EI PENTRU DEZVOLTAREA MUZEOGRAFIEI ROMÂNEȘTI

HERBERT RABINOVICI

Ne înscriem, socotim, cu deplin teamei pe firul realizărilor de substanță obținute de România socialistă și în acest context socotim util a sublinia raportul direct dintre elaborarea conceptuală a problemelor legate de istoria patriei și transpunerea lor cu mijloacele specifice muzeografiei în instituțiile de profil în care lucrăm.

Generat de realizările și imperativele solului național, Partidul Comunist Român este, prin cugetul și acțiunea sa, promotorul celei mai grandioase istorii pe pământul României, în el întruchipându-se forța și capacitatea de creație a maselor largi, ale poporului român, sensul cel mai revoluționar al înaintării noastre pe treptele timpului.

În procesul dezvoltării României pe calea edificării noii orînduiri sociale se reliefează prin conținutul ei profund înnoitor, prin dinamismul și realizările istorice obținute, perioada de deosebită importanță marcată de Congreșele IX, X, XI și XII ale Partidului Comunist Român. Congresul al IX-lea al partidului, de la ale cărui lucrări a trecut un deceniu și jumătate, a deschis o perioadă nouă în activitatea partidului, activizînd toate sferile activității sociale, accelerînd ritmul general de dezvoltare social-politică, economică și culturală a țării. Bilanțul parcurs în acest deceniu și jumătate, marile realizări din toate sferile vieții economice și sociale, îndreptățesc pe deplin aprecierea acestei perioade drept cea mai rodnică din istoria poporului român. Niciînd într-un interval de timp similar, nu au fost obținute înfăptuiri de asemenea amploare și atît de numeroase ca în acest răstimp. Adîncile transformări petrecute în economia națională, în structura societății, în condițiile de muncă și de viață ale oamenilor muncii, succesele dobîndite în domeniile științei, tehnicii și culturii, în lărgirea continuă a democrației socialiste în întreaga perioadă de edificare a noii orînduiri sociale și îndeosebi în ultimii 15 ani, ca și prestigiul de care se bucură România în lume, confirmă justetea politicii interne și externe a P.C.R. și statului nostru, reflectă aplicarea creatoare a legilor obiective ale făuririi și dezvoltării societății socialiste la realitățile și condițiile social-istorice concrete ale României, capacitatea partidului nostru comunist de a uni eforturile întregului popor în vederea progresului multilateral al țării.

Prin aplicarea creatoare a legilor generale ale socialismului, prin soluțiile originale date diferitelor probleme, Partidul Comunist Român aduce o contribuție proprie la îmbogățirea tezaurului gândirii social-politice universale, ale teoriei revoluționare contemporane, la creșterea prestigiului și a forței de atracție a socialismului în lume, la cauza colaborării între popoare și națiuni în interesul progresului și al păcii.

Partidul Comunist Român în frunte cu secretarul său general a desfășurat o bogată activitate de fundamentare a liniei sale politice generale, a tacticii și strategiei, în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, de elaborare teoretică, creativă în lumina concepției materialist-dialectice și istorice, pe baza studierii atente a realităților naționale și internaționale a unor probleme de majoră însemnătate. Operă de o impresionantă bogăție teoretică și multilateralitate problematică, cuvântările, articolele și studiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, constituie o contribuție de o deosebită valoare la dezvoltarea științelor social-politice, la îmbogățirea creatoare a gândirii și practicei luptei revoluționare. Ideile, concepțiile sale teoretice, izvorăsc dintr-o profundă cunoaștere a dialecticii revoluționare, a acestora adevăruri ale materialismului dialectic și istoric, din descifrarea cu clarviziune a cerințelor obiective ale dezvoltării societății, dintr-o excepțională receptivitate față de problemele și fenomenele social-istorice. Lucrările teoretice ale secretarului general al partidului, prin spiritul revoluționar, novator, prin abordarea originală a unei sfere ample de probleme de principială însemnătate, au determinat o cotitură cu profunde semnificații în teoria și practica științelor sociale.

Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu este impresionantă prin multilateralitatea sa ; practic nu există domeniu al științelor sociale în care gândirea sa curajoasă, novatoare, potrivnică închistării lor dogmatice, să nu fi adus teze și contribuții originale. Vasta activitate teoretică se concretizează în Programul PCR, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului — carta teoretică, politică și ideologică a întregului nostru popor, precum și cele 18 volume apărute pînă acum în seria „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“ și în culegeri de texte alese : „Din gândirea social-politică a Președintelui României Nicolae Ceaușescu“ și „Din gândirea economică a Președintelui României Nicolae Ceaușescu“.

În gândirea social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu un loc important îl ocupă problemele privind fundamentarea științei conducerii societății noastre socialiste, a modalității de exercitare de către partid a rolului său de forță politică conducătoare ; perfecționarea activității și funcțiilor statului socialist, întărirea rolului său în conducerea unitară a vieții economico-sociale, elucidarea raportului dintre general și particular, național și internațional, în revoluția și construcția socialistă, definirea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, înțelegerea problemelor caracterului contradicțiilor în socialism și modul lor de soluționare, continua perfecționare a sistemului de organizare, conducere și planificare a economiei, adoptarea noului mecanism economico-financiar, perfecționarea principiilor de muncă și repartiție, caracterizarea României ca țară în curs de dezvoltare, pentru a aminti doar pe cele mai importante.

Cutezanța gândirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, spiritul său creator, pătrunderea celor mai complexe probleme plecând de la legitățile generale, aplicate la realitățile României au dat noi contribuții la îmbogățirea patrimoniului politic și spiritual național și universal. Conceperea istoriei în spiritul creator conferă, de aceea sensul cel mai deplin și mai rodnic direcționării științifice a prezentului și viitorului, ținând seama de antecedentele istorice, de tradiții ca forță menită a sluji contemporaneității. „Nimic nu se poate construi ignorând trecutul — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu. Esențialul este să se ia ce este bun și să se asigure o dezvoltare pe baze noi, în raport cu nivelul de cunoaștere la care a ajuns societatea într-un moment sau altul“. Este tocmai ceea ce a constituit menirea muzeografiei de profil istoric din ultimii 15 ani, menire a cărei realizare în fapt se profilează acum cu toată claritatea.

În această lumină, gândirea istorică a secretarului general al partidului se pătrunde în întreaga sa substanță de principiul interpretării și evaluării procesului istoric ca rezultată complexă firească a evoluției societății românești în ansamblul său, în care se înglobează toate forțele politice și sociale în raport cu problemele vitale aflate în fața poporului. Este un principiu de mare valoare teoretică și metodologică pentru cunoașterea devenirii românești, larg reprezentată în muzeele realizate în ultimul deceniu și jumătate în țara noastră, de la care se deslușesc trăsături și momente ale istoriei României, iar știința istorică se așează pe fundamentul adevărului. Spiritul gândirii și opticii privitoare la istorie care s-a instaurat pregnant în țara noastră ne călăuzește să căutăm istoria acasă, pornind de la condițiile de fapt ale fiecărei epoci de evoluție a meleagurilor strămoșești ale poporului român, având măsura clară și reprezentativă a acestei istorii. Pe larg, printr-o bogată documentare, muzeele noastre sînt astăzi în măsură să prezinte vechimea pe acest teritoriu a acestui popor, să-i urmărească firul continuității, procesualitatea acestei istorii, care pe meleagurile patriei a trecut prin toate orînduirile sociale cunoscute în istoria universală. Este o istorie care-și are rădăcinile cu mii de ani în urmă în istoria traco-geto-dacică și care de atunci și pînă azi aparține unuia și aceluiași popor, ce a trăit în unul și același spațiu geografic.

Statornicia de viață, de luptă și creație pe acest pămînt, continuitatea și ascendența operei făptuită de înaintași, primesc în muzeele noastre care sînt plasate în cele mai diferite zone ale țării, ca o reflecție a gândirii istorice a partidului, a secretarului său general sensurile ei reale, corespunzătoare datelor istorice. Avem astăzi mari muzee în care se prezintă istoria veche și străveche cu dovezi de necontestat, ca piatră de temelie a așezării pe aceste meleaguri din cele mai vechi timpuri a strămoșilor poporului român și subliniem că pe baza dovezilor muzeistice multe publicații istorice din țară și de peste hotare reflectă adesea în mod corespunzător existența atestării arheologice și documentare. Cu o deosebită forță este reflectată în scrierile tovarășului Nicolae Ceaușescu capacitatea poporului român de a se opune ferm și eficace năvălitorilor prădalnici, cotropitorilor, de a depăși momentele de vitregie și cumpănă pe care istoria le-a iscat în această parte a Europei. Reflec-

tăm în muzeele noastre ideea subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia țările românești nu au putut fi supuse prin forță, că ele și-au păstrat autonomia statală. Puternice lumini se proiectează asupra cronicii istorice, a fondului popular al istoriei românești de la ideea de excepțională însemnătate reliefată de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind rolul țărănimii în evoluția istorică pe treptele timpului. Într-o anumită perioadă, masele țărănești erau etichetate drept un element fără forță istorică, chiar retrograde. Se puna astfel în cauză însăși ființa poporului român, continuitatea sa de viață pe acest pământ, se rupea istoria modernă și contemporană de întregul context anterior, de rădăcinile sale adânci și perene.

Avem astăzi muzee ample, care cu mijloace muzeistice prezintă o istorie continuă, trecând prin toate etapele de la istoria veche și medievală, la istoria modernă și la cea contemporană, istoria zilelor noastre. Potrivit gândirii istorice noi, reflectăm cu pregnanță în muzee marile momente ale istoriei patriei cu toate implicațiile lor, de la Burebista și Decabal la Unirea politică de la 1600, de la revoluțiile din 1821 și 1848, la Unirea din 1859 și Cucerirea independenței în 1877, la războiul de reîntregire a țării și Făurirea statului național unitar român în 1918, la Revoluția de eliberare națională și socială și la construcția socialismului. Reflectăm în contextul politic general aspecte ale istoriei mișcării muncitorești cu momente trecând prin anii de cumpănă 1893, 1921, 1965 și în sfârșit Congresul al XII-lea al Partidului.

„Valoarea unei istorii cu adevărat științifice — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la a 45-a aniversare a Partidului — constă în înfățișarea obiectivă a faptelor, în interpretarea lor justă, constituind astfel o oglindă a conștiinței de sine a poporului, a maselor, înmănunchind experiența de viață și de luptă a maselor și a conducătorilor“¹.

După cum se știe, în istoriografia din trecut, mișcarea muncitorească era tratată insuficient sau tendențios, iar în istoriografia din primii ani ai construcției socialiste s-a manifestat tendința de a privi unilateral contextul social-istoric în care a activat și s-a dezvoltat partidul clasei muncitoare, de a neglija contribuția celorlalte forțe sociale și politice care s-au înscris pe linia progresului. Pe această direcție se relevă în toată amploarea sa indicația metodologică a secretarului general al partidului de a trata istoria P.C.R. a mișcării muncitorești în contextul istoriei generale a poporului român, ca parte integrantă și rezultantă firească a unei evoluții istorice. „Partidul comunist — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — este continuatorul luptelor seculare duse de poporul român pentru neatîrnarea țării, pentru formarea națiunii române și a statului național unitar, pentru accelerarea progresului social și înaintarea României pe calea civilizației“².

¹ Nicolae Ceaușescu, P.C.R. — continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România, București, Edit. Politică, 1966, p. 8.

² 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România, București, Edit. Politică, 1974, pag. 6.

Partidul Comunist Român se naște din sînul unui popor cu bogate tradiții de luptă, preia, dezvoltă și traduce în fapt cele mai îndrăznețe visuri și dorințe de libertate, dreptate și progres. Istoria sa, „istoria mișcării muncitorești din România este strîns legată de dezvoltarea generală economico-socială a societății noastre, de progresul forțelor de producție și de schimbările petrecute în relațiile de producție ale țării”.

Rolul și locul partidului revoluționar al clasei muncitoare, în peisajul societății românești, definite în primul rînd de concepția sa revoluționară despre lume și viață și de activitatea sa consecventă de apărare a intereselor maselor populare, pot fi înțelese în toată complexitatea în măsura în care se face o analiză profundă a întregii configurații social-economice și politice a fiecărei etape în care activa partidul, a poziției claselor și forțelor sociale în lumina intereselor și tendințelor de clasă, cît și a problemelor fundamentale cu care ele se confruntau în anumite momente. Precizînd această indicație, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „numai astfel putem avea o imagine reală, multilaterală a vieții sociale din România, putem înțelege în toată amploarea sa lupta revoluționară a poporului român pentru democrație, pentru pace și progres social, rolul jucat de clasa muncitoare, de partidul său de avangardă în desfășurarea vieții politice, în transformarea revoluționară a societății”³.

Aceasta este suportul teoretic pe baza căruia se poate aprecia în mod realist, obiectiv drumul străbătut de forțele revoluționare și progresiste ale poporului, evoluția clasei muncitoare de la apariția sa pe arena istoriei românești și pînă la transformarea ei în clasa conducătoare a societății noastre socialiste.

De mare importanță teoretică și practică în tratarea istoriei mișcării muncitorești, a partidului comunist sînt tezele exprimate în operele tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul maselor și al personalităților în istorie în lumina concepției materialismului istoric. Întreaga evoluție istorică demonstrează că masele, forțele revoluționare, progresiste și patriotice au înfăptuit marile transformări revoluționare, au asigurat mersul înainte al societății noastre „toate momentele importante din viața patriei noastre sînt legate de lupta maselor, a întregului popor — motorul progresului social, adevăratul făuritor al istoriei României”⁴.

„Aprecierea activității militanților revoluționari — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la a 45-a aniversare a P.C.R. — trebuie făcută ținîndu-se seama de contribuția și de rolul pe care l-au jucat în fiecare perioadă a vieții lor, în fiecare etapă a mișcării muncitorești. Prezentarea locului pe care l-au ocupat aceștia în lupta revoluționară din trecut trebuie făcută în funcție de realitate și nu de situația pe care o ocupă ei azi în partid.

Ar fi greșit să se exagereze meritele din trecut ale unor conducători numai pentru a pune istoria «de acord» cu prezentul; aceasta ar duce la denaturarea adevărului istoric”⁵.

³ Nicolae Ceaușescu, P.C.R. — continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România, București, Edit. Politică, 1966, p. 6.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

În prezentarea istoriei mișcării muncitorești trebuie manifestat spirit dinamic, revoluționar, novator, opus oricăror închistări sau șablonizări. Confruntările de idei și teze, preocuparea pentru promovarea noului în lumina adevărului istoric și pe baza unei ample investigații de cercetare constituie singura modalitate prin care se realizează o tratare corespunzătoare a mișcării muncitorești, ca de altfel a întregii istorii naționale. Abordarea curajoasă, cu spirit de inițiativă și cu responsabilitatea valabilității științifice a tezelor emise se impune ca un factor de natură să impulsioneze activitatea de cercetare științifică a tuturor aspectelor legate de istoria Partidului Comunist Român, ca și în confruntarea cu unele idei și teze existente în documentele partidului din anii ilegalității și preluate necritic de către istoriografia marxistă în primii ani după eliberare. „Nu trebuie să ne mulțumim cu ceea ce s-a spus odată — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită cu ocazia conferirii titlului de doctor în științe politice și titlului de doctor în economie — ci să reconsiderăm unele teze dacă viața, realitățile, faptele demonstrează că ele nu mai corespund, chiar dacă la vremea lor au fost juste”⁶. Sînt îndemnuri rezultate dintr-o analiză politică lucidă, dublate de o argumentație științifică de o mare forță mobilizatoare și spiritualmente angajantă.

Frontul muzeografiei de profil istoric își consacră eforturile pentru a pune în valoare cele mai semnificative aspecte ale frământatei istorii a poporului român, contribuția acestuia la evoluția și progresul omenirii, lupta sa neobosită pentru libertate socială și națională, pentru construirea socialismului. Eforturile pentru constituirea patrimoniului național, a fondurilor documentare ale celor mai importante muzee din țară, se conjugă cu cele vizînd organizarea și reorganizarea unor muzee cu o problematică largă, parcurgînd întregul flux istoric. Viziunea largă asupra istoriei, concluzionările pe care vizitatorii trebuie să le tragă ei înșiși în urma vizitării instituțiilor noastre, spiritul creator și deplina obiectivitate în vederea adevărului istoric sînt puncte de reper asupra cărora trebuie să avem în continuare îndreptată atenția. Este neîndoielnic că etapa celor 15 ani marchează un mare salt calitativ cu care ne putem mîndri.

Este vorba nu numai de o creștere substanțială a instituțiilor muzeistice care propagă istoria în rîndul marelui public, dar este de remarcant subscrierea cu convingere pe linia unei anume optici în prezentarea istoriei care se face în România, în spiritul ideilor Partidului comunist, a gîndirii secretarului general al partidului. Au devenit instituții de renume în București, Muzeul de istorie a partidului comunist al mișcării revoluționare și democratice din România, căruia, ca primă instituție de profil marxist apărută în țară, i-a revenit misiunea de a contribui la întărirea întregului front istoric românesc, Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România, Muzeul Militar Central, Muzeul de istorie al municipiului București. În anii din urmă milioane de oameni au străbătut cu interes sălile unor noi muzee de istorie din Alba Iulia, Arad, Iași, Constanța, Cluj-Napoca, Drobeta Turnu-Severin, Giurgiu, Brașov, Timi-

⁶ Idem, p. 7.

șoara, Oradea, Pitești, Ploiești, Craiova, Vaslui, Tîrgoviște. Sînt în curs de organizare muzee de istorie la Piatra Neamț, Suceava, Deva, Tg. Jiu, Buzău, Galați, Brăila și Tulcea. Unul din fenomenele asupra cărora va trebui să ne concentrăm atenția este cel al evitării uniformizării, tipizării, repetării în situații nepotrivite a unor probleme tematice și în special a unor soluții grafic-artistice. Gîndirea secretarului general al partidului este tocmai o gîndire creatoare cu largi deschideri, care ne oferă posibilitatea unei interpretări istorice, bazate pe fapte istorice, cu specificitate, promovînd în muzee locale aspecte specifice istoriei locurilor respective, cu caracteristicile, cu modul lor particular de manifestare în cadrul general istoric.

Multiplele realizări de pînă acum, tradițiile bogate ale muzeografiei românești ne permit să abordăm problemele perspectivelor muzeografiei istorice în termenii realiști ai optimismului și încrederii, a unor succese de prestigiu.

